

Medewerker uitgelicht

De kapper van het museum, Henk Plieger, heeft de respectabele leeftijd van 65 jaar bereikt en verlaat per 1 juli het museum. De laatste kans voor ons om hem in de spotlights te zetten, lieten we dan ook niet onbenut. We voelden hem aan de tand over zijn ervaringen en gingen op bezoek in de sfeervolle kapperszaak annex scheerwinkel in het buitenmuseum, waar hij nog volop geniet van zijn eeuwenoude beroep en de 'klanten'.

Op een avond voor Pasen in 1995 werd Henk gebeld door Det de Beus - hoofd van de sector Museumdiensten - met de vraag of hij voor één keer de zieke kapper wilde vervangen. Sindsdien is Henk gebleven om de scheersalon uit Zwaag te bemannen en menig bezoeker te ontdoen van zijn baard. Henk is kapper in hart en nieren en heeft dit niet van een vreemde. Zijn vader bezat kapperszaak Janse op het beroemde adres Beursplein 5 in Amsterdam. "Vroeger zat de hoofdingang van de beurs op nummer 3 en 5 was dus onze kapsalon," aldus Henk. Hij nam de zaak van zijn vader over en beoefende daar tot voor zeven jaar geleden het kappersvak.

Toen en nu

Henk zit nu ruim 50 jaar in het vak en heeft met vele mensen samengewerkt. Veel van de verhalen die hij nu nog vertelt, heeft hij van deze oudere collega's. "In het kappersvak is door de jaren heen in feite niet veel veranderd," zegt Henk. "De

Zwanenzang van een scheerbaas

haardrachten zijn dan wel anders, maar de methoden zijn veelal ongewijzigd. Vroeger schoren we met een stalen mes en nu doen we dat nog, alleen dan met een laagje teflon. Wat wel anders is, is dat de barbier vroeger niet kon rondkomen van enkel en alleen kappen. Ik vertel daarom aan bezoekers dat ik naast kapper ook begrafenisondernemer was. Aangezien de klanten meest vissers waren, die ook nog eens jaarlijks achteraf betaalden, kwam het nog wel eens voor dat de kapper zijn geld niet kreeg. Met het regelen van de begrafenis van teruggevonden vissers probeerde hij alsnog wat geld binnen te halen."

Verhalen

Als je de scheersalon in het buitenmuseum binnenloopt, ontcom je niet aan de typische lavendelgeur die Henk te pas en te onpas rondspuit. Als de zaak leeg is, blijven bezoekers in eerste instantie wat huiverig in de deuropening staan, maar Henk zoekt al snel contact en weet de mensen er meestal van te overtuigen om even binnen te komen kijken. Als er eenmaal iemand op de kappersstoel heeft plaatsgenomen, is de schroom van de omstanders weg. De man op de kappersstoel krijgt het wel wat warm als Henk zijn scheermes aanzet op de daarvoor bestemde leren riem. "Ik heb deze man in mijn macht," zegt Henk gekscherend. Tijdens het inzepen praat Henk er lustig op los. Zo haalt hij het verhaal van Cosmas en Damianus aan. Hij vertelt: "Zo tegen het einde van de derde eeuw trokken deze geneesheren door Europa en boden hun diensten kosteloos aan behoevenden aan. Eens zetten zij een been van een overleden Moor aan de stomp van een andere man. Toen de patiënt bijkwam, merkte hij dat hij een wit en een bruin been had. De broers werden daarop gevangengenomen, gekruisigd, gefolterd, gestenigd en in het vuur geworpen, maar overleefden dit alles. Uiteindelijk werden ze onthoofd en stierven ze als martelaren. In de Middeleeuwen genoten ze grote verering als patroon van zieken, artsen, apothekers en niet te vergeten barbiers." Ook vertelt hij over de barbiersstok: "Deze roodwitte stok wees niet alleen de weg naar het knippen en scheren, maar ook naar het trekken van tanden en kiezen en naar chirurgische ingrepen, zoals aderlating, een probaat middel tegen allerlei

kwalen. Met een vlijm nam de barbier kwaad sap van de patiënt af en hing de lapjes die hij gebruikte om het bloeden te stelpen aan een stok aan de gevel, die door de wind om de stok draaiden." Ondertussen heeft Henk de bezoeker ontdaan van zijn baard en de snor op orde gebracht. De man bekijkt zijn gezicht tevreden in de spiegel als zijn jasje - met de verkeerde kant van de borstel - wordt ontdaan van de haren.

Gesprekken

Henk geniet zichtbaar van de interactie met de bezoekers. "De omstanders proberen de kapper altijd in de maling te nemen, maar het is de truc daar niet op te reageren. Door op het juiste moment wél te reageren, krijg ik de lachers vaak op mijn hand. Het maakt mij ook niet uit wie ik op de stoel heb, iedereen is voor mij even interessant. Met leuke mensen heb ik leuke gesprekken, of het nou Joop Braakhekke of een pas getrouwd stel is." Ook schakelt hij moeiteloos over op Engels of Duits om

aan buitenlandse bezoekers duidelijk te maken waarvoor de pottenkast diende. In de jaren die Henk voor het museum werkte, heeft hij dan ook heel wat leuke ontmoetingen gehad. Zo kreeg hij eens een mevrouw uit de Dominicaanse Republiek in de zaak, die vroeg om een plastic zakje. Op de vraag waarvoor zij dit nodig had, vertelde haar Nederlandse vriend dat zij geitenkeutels in het museum had zien liggen. In haar geboorteland worden deze in combinatie met onder andere olijfolie gebruikt in een recept voor het genezen van diepe wonden. Henk vroeg naar dit recept en heeft het later in het Spaans met de Nederlandse vertaling toegestuurd gekregen. Ook had hij eens een ontmoeting met een

"Voor een barbier zijn alleen een bot mes en magere kaken weggelegd"

patholoog-anatoom, aangesloten bij de VU in Amsterdam. De man gaf aan moeite te hebben met het uitleggen aan zijn studenten,

waarom messen zo scherp zijn. Henk legde uit: "Scherper dan een scheermes bestaat niet; aan de snee wordt het mes op een gegeven moment zo dun dat het staalvlies dubbel klappt. Door het mes op een scheerriem te zetten, probeer je dit weer recht te zetten en als dit lukt, is het mes weer scherp." De man legt het waarschijnlijk nu zó uit aan zijn studenten.

Vervanging

"Voor een barbier zijn alleen een bot mes en magere kaken weggelegd," besluit Henk Plieger zijn gesprek met mij. Hij heeft dan wel niet veel kunnen verdienen aan zijn kappersbestaan in Amsterdam en het museum, maar er wel altijd veel voldoening uitgehaald. En dat doet hij nu gelukkig nog steeds. Hij hoopt dat er goede vervanging voor hem zal komen. Momenteel leidt hij een tweetal vrouwelijke publieksmedewerkers op, maar 'echte' scheerbazen zullen dit niet worden. Hoewel... op één van de tekeningen in de salon zijn gelukkig ook vrouwen te zien die mannen scheren. Er is dus nog hoop. ■

